

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Prezentace předmětu:
Společenský a diplomatický protokol

Vyučující:
Ing. Patrik Kajzar, Ph.D.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

11. Diplomatické styky a diplomatický protokol

Tato přednáška byla vytvořena pro projekt „Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě“

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Ing. Patrik Kajzar, Ph.D.

Předmět:

**Společenský a diplomatický
protokol**

- ❑ Pojem diplomacie v dnešním slova smyslu se používá od 18.století. Nejčastěji se v nich objevuje konstatování, že diplomacie představuje zastupování státu navenek a vedení jednání v zájmu státu s představiteli jiných suverénních států.
 - ❑ Diplomacie je tedy chápána jako souhrn nástrojů zahraniční politiky státu k prosazování jeho zájmu především v zahraničí.
 - ❑ Definice R.P. Barstona : „Diplomacie se zabývá řízením vztahů mezi státy a mezi státy a dalšími subjekty“.
 - ❑ V 70. létech se objevuje pojem „moderní diplomacie“, kterou např. E.Satow definuje, jako „využití vzdělanosti a taktu k uskutečňování oficiálních vztahů mezi vládami nezávislých států“
-

- ❑ Vzhledem k tomu, že jednání jsou často zaměřena na určité oblasti (např. oblast kultury, vojenskou, obchodní, kulturní, sportovní, parlamentní apod.), vyžadují tato jednání speciální odbornou přípravu, odborné znalosti a i samotná jednání mají svá specifika, vznikají nové, relativně samostatné oblasti a metody, které diplomacie využívá.
 - ❑ K takovým oblastem patří např.:
 - ✓ **agrární diplomacie** – vznikla zejména díky specifikum v mezinárodním obchodování se zemědělskými výrobky,
 - ✓ **bezpečnostní diplomacie** – zaměřená na naplňování bezpečnostní politiky státu a jeho bezpečnostních zájmů,
-

- ✓ **ekonomická (obchodní) diplomacie** – zaměřená na aktivity různých vládních i nevládních subjektu a institucí, směřujících k vytváření podmínek pro uplatňování ekonomických a obchodních zájmu státu v zahraničí.
 - ✓ **kulturní diplomacie** - cílem je posílit dobré jméno státu v zahraničí v rámci kulturních aktivit (koncerty, filmová představení, výstavy, apod.)
 - ✓ **sportovní diplomacie** – využívání sportovních akcí k propagaci svých cílů.
 - ✓ **vojenská diplomacie** – zabývá se otázkami, které jsou spojeny s armádou nebo obranou.
-

Diplomatický protokol

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARLOVĚ

- ❑ Slovo protokol je odvozeno od řeckého slova „**protokolos**“ neboli „**po sobe jdoucí**“.
 - ❑ Stejně jako se stránky knížky obracejí a po straně 5 přichází strana 6, tak krok za krokem či stránka za stránkou se odvíjí určitá protokolární akce.
 - ❑ V souvislosti s mezinárodními vztahy se „protokol“ vyskytuje jako označení nebo název zápisu o jednání mezinárodní konference nebo kongresu.
 - ❑ Výrazem „protokol“ se často také označují některé druhy mezinárodních smluv a dokumentů:
 - ✓ prodloužení mezinárodní dohody, jejíž platnost má skončit,
 - ✓ úprava nebo změna platné dohody. Při dalších dodatcích může být protokol označen jako „dodatkový protokol“, nebo „další doplňující protokol“,
 - ✓ protokol jako technický dokument v rámci širší, obecnější dohody,
 - ✓ jako druh smluvního dokumentu namísto dohody nebo namísto výměny nót.
-

Diplomatický protokol

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Diplomatický protokol je soubor pravidel, zásad a formálních konvencí využívaných při oficiálním společenském styku na mezinárodní úrovni. Zároveň také umožňuje vzájemnou komunikaci mezi státy.
 - ❑ Předmět diplomatického protokolu je definován Vídeňskou úmluvou o diplomatických stycích a dalšími mezinárodními smlouvami.
 - ❑ Do předmětu patří formy navázání diplomatických vztahů, ukončení činnosti diplomatické mise, forma zahájení a ukončení konzulární činnosti, pravidla oficiálních návštěv představitelů států v zahraničí, diplomatické přijetí, zásady mezinárodních konferencí a summitů, způsob uzavírání mezinárodních dohod a s tím souvisejících formalit, apod.
-

Orgány státu pro mezinárodní styk

- ❑ Státní orgány uskutečňující mezinárodní styky, můžeme dělit na:
 - ✓ orgány vnitrostátní
 - ✓ orgány zahraniční

 - ❑ **K vnitrostátním orgánům** patří především:
 - ✓ hlava státu, vláda, MZV a v některých zemích i ministerstvo zahraničního obchodu. Mezinárodní právo jim přiznává reprezentativní povahu. To znamená, že tyto orgány mohou jednat jménem státu ve všech věcech zpravidla bez zvláštního zmocnění.
 - ✓ dále sem můžeme zařadit správní, technické nebo kulturní orgány, které jednají jménem státu ve vymezených oblastech (ministr dopravy, zdravotnictví nebo kultury).
-

Orgány státu pro mezinárodní styk

Zahraniční orgány lze je dělit jednak podle povahy jejich práce, jednak podle trvání jim udělených plných mocí.

1. Podle povahy práce a rozsahu zplnomocnění je dělíme na:

- ✓ orgány diplomatické
- ✓ orgány nediplomatické

2. Podle trvání plných mocí se zahraniční orgány dělí na:

- ✓ stálé
 - ✓ dočasné
-

Orgány diplomatické a nediplomatické

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ **Diplomatické orgány** : mají politické funkce, a proto mají zastupitelskou tj. reprezentační povahu, což znamená, že po akreditaci u cizího státu již nepotřebují žádných zvláštních plných mocí pro své služební úkony.
 - ✓ Za jejich úkony a činy nese odpovědnost vláda.
 - ✓ Požívají zvláštních výsad a imunit.
 - ❑ **Nediplomatické orgány**: nemají politické funkce ani zastupitelskou povahu. Tyto orgány jsou již svými plnými mocemi omezeny na věci nepochitické, např. konzulové, obchodní agenti apod.
 - ✓ Konzulové jsou považováni za stálé nediplomatické zástupce, i když obsah jejich činnosti se postupně mění. Mezistátní vztahy se dnes dotýkají nejen otázek politických, ale i hospodářských, kulturních, vědecké a technické spolupráce apod.
-

Stálé a dočasné diplomatické mise

- ❑ **Stálé diplomatické mise** - jsou velvyslanectví a vyslanectví, obchodní oddělení, stálí zástupci a stálé delegace u mezinárodních organizací, např. v OSN, při NATO nebo při EU.
 - ❑ **Stálé nediplomatické mise** - jsou např. konzulární úřady.
 - ❑ **Dočasné diplomatické mise** - jsou to např. občasné delegace vyslané na mezinárodní kongresy a konference, oficiální zástupci vysíláni do zahraničí při různých slavnostních příležitostech jako je např. korunovace hlavy státu, pohřby atd.
 - ❑ Patří sem také zvláštní mise (hovoříme o tzv. diplomacii ad hoc), které se vysílají do zahraničí dočasně za účelem splnění nějakého úkolu.
 - ❑ **Dočasné nediplomatické mise** - jsou to např. různí delegáti, komisaři v oblasti technických nebo kulturních styků apod.
-

Diplomatické mise

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁRVINĚ

- ❑ Mezi nejvýznamnější zahraniční orgány pro mezinárodní styky patří **diplomatická mise**.
 - ❑ K základním právům každého svrchovaného státu patří právo na diplomatické styky, tj. právo zřizovat stálé diplomatické mise a vysílat a přijímat diplomatické zástupce.
 - ❑ Diplomatické styky mezi státy a výsady a imunity stálých diplomatických misí a jejich členů byly dříve upraveny obyčejovým mezinárodním právem.
 - ❑ Funkce diplomatické mise spočívají mimo jiné v zastupování vysílajícího státu ve státě přijímacím, v ochraně zájmů vysílajícího státu a jeho příslušníků ve státě přijímacím v rozsahu dovoleném mezinárodním právem, v jednání s vládou přijímajícího státu. Dalšími funkcemi jsou uvedeny ve Vídeňské úmluvě.
 - ❑ Vysílajícím státem se označuje stát, který vysílá svou misi na území cizího státu a přijímajícím státem je stát, na jehož území bude mise vykonávat svou činnost.
-

Diplomatické mise

- ❑ Diplomatická mise se skládá z **vedoucího mise a členů personálu mise**.
 - ❑ Členy personálu mise jsou **členové diplomatického personálu**, tj. členové mise, kteří mají diplomatickou hodnost, velvyslanec, vyslanec, chargé d' affaires, rada-ministr, velvyslanecký rada, tajemníci, různí odborní přidělenci, např. vojenský, letecký, námořní, obchodní, kulturní apod. Personál mise tvoří dále administrativní a technický personál, tj. sekretářky, písařky apod. a personál služební, řidiči, zahradníci atd.
 - ❑ Diplomatická mise a členové jejího personálu požívají výsady a imunity. Výsady a imunity poskytované jednotlivým členům mise se odlišují podle jednotlivých kategorií personálu.
 - ❑ V největším rozsahu jsou poskytovány výsady a imunity členům diplomatického personálu. Rozsah výsad a imunit u služebního personálu je nejomezenější.
-

Vnitřní orgány státu pro oblast zahraničních styků

- ❑ Každý stát má konkrétní představy o svých vztazích s jinými státy.
 - ❑ Uskutečňováním těchto představ jsou pověřovány orgány a instituce státu, a to jednak v oblasti zákonodárné, jednak v oblasti výkonné.
 - ❑ Vznik těchto orgánů, jejich práva a povinnosti, upravuje obvykle ústava nebo jiné zákonné normy.
 - ❑ **Zákonodárný sbor** schvaluje zákony upravující pravomoci hlavy státu a ostatních ústavních činitelů, vyjadřuje se k politice vlády, včetně politiky směrem k zahraničí.
 - ❑ **Prezident republiky:**
 - ✓ zastupuje stát navenek,
 - ✓ sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu, nebo s jejím souhlasem na jednotlivé členy,
 - ✓ Přijímá vedoucí zastupitelských misí,
 - ✓ Pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí.
-

- ❑ **Konzulární úřad (konzulát)** je zahraniční orgán státu zřízený na území druhého státu za účelem ochrany zájmů vysílajícího státu a jeho příslušníků, tj. fyzických i právnických osob a k plnění určitých správních, hospodářských a občanskoprávních funkcí.
 - ❑ Úkolem konzulární služby je poskytovat pomoc v rozmanitých životních situacích, do kterých se naši občané mohou během svého pobytu v zahraničí dostat a které nejsou schopni řešit vlastními silami. Velmi často se jedná o pomoc v nouzi, například při nehodách, závažných onemocněních, ztrátě dokladů, či omezení osobní svobody.
 - ❑ Konzulární úřady v minulosti na rozdíl od diplomatických misí nezastupovaly stát všestranně, neměly reprezentativní povahu a plnily převážně administrativní a nikoli politické funkce.
 - ❑ Toto původně velmi ostré rozlišení mezi oběma státními orgány se v poslední době stírá, a to v obou směrech.
-

- ❑ **Diplomatická mise** plní zpravidla i konzulární funkce a mívá pro ten účel vlastní konzulární oddělení.
 - ❑ Konzulární úřady plní naopak i některé reprezentativní úkoly politického rázu. Přímo Vídeňská úmluva o konzulárních stycích z roku 1963 umožňuje, aby ve státě, ve kterém nemá vysílající stát diplomatickou misi, pověřil konzulárního úředníka výkonem diplomatických úkonů, jestliže s tím souhlasí přijímající stát.
 - ❑ Pokud jde o rozsah výsad a imunit, jsou zde určité rozdíly, což vyplývá z odlišnosti hlavních funkcí obou orgánů.
 - ❑ Výsady a imunity konzulárních úřadů a jejich personálu jsou omezenější, jak vyplývá z jednotlivých ustanovení Vídeňské úmluvy o konzulárních stycích z r. 1963 a jsou výrazněji omezeny na výkon konzulárních funkcí členů konzulárního úřadu, tj. konzulárních úředníků (osoby pověřené výkonem konzulárních funkcí, jako vedoucí nebo tajemníci), konzulárních zaměstnanců (překladaatelé, sekretářky, účetní apod.) a služebního personálu (domovník, zahradník apod.).
-

- ❑ **Jakou pomoc lze tedy od českých zastupitelských úřadů v zahraničí očekávat:**
 - ✓ vystavení cestovního průkazu při ztrátě cestovního dokladu,
 - ✓ poskytnutí informací, příp. pomoci při obstarání finančních prostředků,
 - ✓ informování příbuzných při nehodách a úmrtích (v případě, že byly zastupitelskému úřadu ohlášeny),
 - ✓ poskytování kontaktních údajů pro nezávislý výběr lékařů, zdravotnických zařízení, advokátů, tlumočnicků,
 - ✓ pomoc při repatriaci nemocných, zraněných nebo zemřelých,
 - ✓ v případě omezení osobní svobody předávání informací příbuzným, zprostředkování právního zástupce na náklady zatčených osob,
 - ✓ pomoc při zajišťování návštěv uvězněných osob (v případě, že omezení svobody bylo zastupitelskému úřadu ohlášeno), apod.
-

Co naopak český zastupitelský úřad udělat nemůže:

- ✓ platit účty za hotelové a jiné služby, pokuty, poplatky za pobyt v nemocnici a kauce při omezení osobní svobody,
 - ✓ financovat další pobyt v zahraničí při ztrátě finančních prostředků,
 - ✓ vykonávat činnosti, které mají v náplni práce komerční instituce jako jsou banky, cestovní kanceláře, zdravotní pojišťovny, advokáti, tlumočníci a detektivní kanceláře,
 - ✓ vykonávat činnosti poštovního či pracovního úřadu,
 - ✓ poskytovat pomoc při obstarání víza cizího státu a zaručit vstup na území cizího státu, pokud občan nemá platný pas, resp. vízum,
 - ✓ garantovat lepší péči v nemocnicích či zacházení ve věznicích, než je místní standard,
 - ✓ provádět vyšetřování protiprávního jednání, zasahovat do probíhajících soudních řízení a vyvíjet činnost jako obhájce u soudu, apod.
-

Výběr z použité literatury:

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ GULLOVÁ, S., 2013. Mezinárodní obchodní a diplomatický protokol. 3., doplněné a přepr. vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978–80-247-4418-6.
 - ❑ MATHÉ, I. a L. ŠPAČEK, 2005. Etiketa. Praha: BB art. ISBN 80-7341-564-X.
 - ❑ NĚMČANSKÝ, M., 2011. Společenský, diplomatický a obchodní protokol. SU OPF Karviná, ISBN 978-80-7248-636-6.
 - ❑ SMEJKAL, V. a H. S. BACHRACHOVÁ, 2011. Velký lexikon společenského chování. 2. rozšířené vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3650-1.
 - ❑ ŠPAČEK, L., 2008. Nová velká kniha etikety. Praha: Mladá fronta. ISBN 978-80-204-1954-5.
 - ❑ Webové stránky MZV ČR.
-

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Děkuji za pozornost
